
INFLUENCE OF ORGANIZED CRIME ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION

Kristian Angelov

University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria, kriso.4114.ka@gmail.com

Abstract: The thesis in the report is that the impact of organized crime on the economy of the European Union (EU) member states that it should be seen in the light of the contradictions that arise between globalization and the increasing tendencies of restarting the nation states. This methodological stance makes it possible to better outline these five criminal areas, the role of organized crime groups (OCGs) in them and the harmful consequences for the economic, social and political development of the EU.

We live in a time of serious radical changes in the world around us, which require accurate research diagnoses and sound hypotheses for the future development of modern societies. If our world survives today, it is because it has long understood the need for a new strategic vision for our long-term future. The great hopes that liberal thinkers placed on globalization, which as a locomotive, would pull us out of stagnation, and inspire us with creative power in solving problems vital to our society, but it did not come true. We have also forgotten the long-known truth that capital willingly accepts the opportunity to reach huge, well-secured markets through globalization, and solving the pressing, vital problems of wage workers remains the responsibility of nation states. This fact reminds us of a remarkable image-emotional way of Zygmunt Baumann.

Organized crime has been developing rapidly since the beginning of the Bulgarian transition, which has never been clear whether it has ended, or more precisely when it will end. This transition is characterized by a deep economic crisis, high inflation and complete paralysis of law enforcement agencies. In the minds of the older generation of Bulgarians, this transition was associated with the expression "mutren times". It was at this time that crime at all levels erupted, creating conditions for the permanent entrenchment of organized crime (OP) in the newly created business sector, and especially in the corrupt administrative and managerial sphere. This kind of contagion did not spare the political institutions either. The mentioned transition has left deep traces in today's socio-economic development of the country, and it follows that it has an impact on the entire European Union.

Keywords: globalization, restarting the nation state, crime zone, criminal activity, organized crime and organized crime groups

ВЛИЯНИЕ НА ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Кристиан Ангелов

Университет за национално и световно стопанство, София, България, kriso.4114.ka@gmail.com

Резюме: Основната теза в доклада се изразява в това, че въздействието на организираната престъпност върху икономиката на страните-членки на ЕС трябва да се разглежда в светлината на противоречията, възникващи между глобализацията и нарастващите тенденции за рестартиране на националните държави. Тази методологическа позиция дава възможност да се очертаят по-добре тези пет престъпни области, ролята на организираните престъпни групи (ОПГ) в тях и вредните последици за икономическото, социалното и политическото развитие на ЕС.

Живеем във време на сериозни радикални промени в заобикалящия ни свят, които изискват точни изследователски диагнози и обосновани хипотези за бъдещото развитие на съвременните общества. Ако днес нашият свят оцелява, то е, защото отдавна е проумял необходимостта от нова стратегическа визия за бъдещето ни в дългосрочен план. Големите надежди, които либералните мислители възлагаха на глобализацията, която като локомотив да ни изтегли от стагнацията, застоя и да ни вдъхне съзидателна сила в решаването на жизнено важно за нашето общество проблеми, не се оправдаха. Забравихме и отдавна известната истина, че капиталът с охота приема възможността чрез глобализацията да достигне до огромни, добре осигурени пазари, а решаването на наболелите, жизнено важни проблеми на хората на наемния труд остават като задължение на националните държави. Този факт ни припомня по забележителен образно-емоционален начин Зигмунт Бауман.

Организираната престъпност води своето бурно развитие още от началото на българския преход, който така и не стана ясно дали е завършил, или по-точно кога ще завърши. Този преход се характеризира с дълбока икономическа криза, висока инфлация и пълна парализа на правоприлагащите органи. В съзнанието на по-

старото поколение българи този преход се свързва с израза „мутренски времена“. Точно по това време се развихри и престъпността на всички равнища, създадох се условия за трайно вкопаване на организираната престъпност (ОП) в новосъздадения бизнес сектор, и особено в корумпираната административно-управленска сфера. Тази своеобразна зараза не пощади и политическите институции. Споменатият преход остави дълбоки следи в днешното обществено-икономическо развитие на страната, а от това следва, че има отражение и върху целият Европейски съюз.

Ключови думи: глобализация, организирана престъпност, организирани престъпни групи, престъпна дейност, престъпна зона, рестартиране на националната държава.

1.УВОДНИ ДУМИ

Предвид изследванията на Зигмунт Бауман и експроприация на държавата може да се опише по следния начин: „В кабарето на глобализацията държавата прави стриптийз и в края на представлението остава само с голите си нужди – със своята власт да репресира. Със своята разрушена материална база, са нулираната си суверенност и независимост, с обезличената си политическа класа националната държава се превръща в обикновена служба за сигурност на мегакомпаниите. Новите господари на света не изпитват необходимостта от пряко управление. Националните правителства са натоварени със задачата да администратират делата от тяхно име“ [1]. И докато глобалните финансови пазари налагаха своите правила и закони на планетарно ниво, предизвиквайки небивали досега по мащаб и дълбочина кризи, устоите на националната държава продължаваха да се рушат. Днес ситуацията е много по-различна. Излъганите от големите възможности на глобализацията хора излязоха на улицата, за да демонстрират и представят своите социални и политически искания пред националните правителства. Този на места радикален протест залива цяла Европа. Не беше пощадена и нашата страна. Но дали националната държава ще намери сили и средства да се справи с непрекъснато променящите се искания на протестиращите, които варират от високата цена на горивата, минават през застраховките, социалното осигуряване на хората в неравностойно положение и завършват с ултимативното искане за смяна на системата на управление, обрасла с корупция и неспособна да се справи с битовата и организираната престъпност? Не искам да бъда лош пророк, оставям бъдещето да покаже, макар че то сега изглежда твърде неясно и мрачно. Като отчита факта, че „идеологията на свободния пазар умножава и задълбочава човешката мизерия“, Улрих Бек в своето монографично изследване „Световното рисково общество“ (2001 г.) отбелязва, че: „Риск и отговорност са вътрешно свързани, както са свързани риск и доверие, риск и сигурност (осигуряване и безопасност). На кого може да се припише отговорността (а следователно и разходите). Или, иначе казано, дали не живеем в контекстна „организирана безотговорност“ [2]. Не са ли именно тези теми в основата на съвременните политически конфликти в нашите общества? Нека не забравяме, че когато анализира глобалния характер на риска, Улрих Бек не го отъждествява с глобалното равенство на риска и не подценява „скритата властова структура на рисковите конфликти“. Според него не трябва да се подценява и фактът, че в глобалната епоха темата за риска обединява множество иначе изолирани територии на новата транснационална политика с въпроса за космополитната демокрация: с новата политическа икономия на несигурността, финансовите пазари, транскulturните конфликти относно храна и други продукти, възникващите „рискови общности“, които се явяват в определени моменти благоприятна среда за появата и развитието на престъпността, а защо не и на организираната престъпност. В крайна сметка всичко това предизвиква и особено опасната анархия в международните отношения, от която се възползва трансграничната престъпност, а разширяващата се пропаст между бедни и богати ражда серийна несигурност.

В духа на разсъжденията на Улрих Бек върху проблемите на световното рисково общество са и поставените проблеми пред властта, които са обект на изследване на Алвин Тофлър. В своето монографично изследване „Трусове във властта“ (1996 г.) той отбелязва с дълбока загриженост: „Живеем във време, когато цялата структура на властта, свързала света в едно цяло, се разпада. Формира се коренно различна структура на властта. И това става на всички нива в човешкото общество“ 3. Властта в съвременните общества е изправена пред сериозни предизвикателства и трусове, които за дълго ще променят нейната същност, структура и функции. Важният въпрос сега е кой ще осъществява контрола върху промените във властта, които предстоят, и най-вече кой ще ги формира тези промени, с помощта на какви средства и начини ще се извършват те? Вярно е твърдението, че дори и лошата, слабата власт е по-добра от липсата на каквато и да е власт. Аномията е царството на конфликтите и насилието, в чиито условия престъпността разцъфва и взема застрашителни размери. Стремешът към насилствено изкореняване на конфликтите не дава добри резултати. Както уточнява норвежкият социолог Йохан Галтунг, „там, където има цели, често има и противоречия в рамките на същия организъм или между тях; тук и сега, тук или там, сега или по-късно. Има хора без противоречия. Те се наричат трупове, както казват китайците. В животът, целта и противоречията са

неразделими. Премахването на конфликтите е безсмислено“ [4]. Онова, което е значимо и полезно, е да се търсят средства и начини за премахване на насилието, а така също и за ограничаване на последиците от него. Смислът на разрешаването на конфликтите е да се използва тяхната енергия, за да се достигне до определени креативни, творчески решения. Колкото са повече тези решения, толкова повече нарастват алтернативите на насилието.

Дотук се спряхме повече на онези условия и фактори, които участват по посока на дезинтеграцията както в условията на глобализацията, така и в условията на националната държава. Опитите за рестартиране на националната държава, като изключим исканията на популистите, се обезсмислят, ако не се реши и въпросът, свързан с „окованата власт“. Какво ще означава това? Това означава според Жорж Бурдо, че е настъпил краят на ерата на избора. „Властите могат да продължат да известяват щастливо бъдеще, но въщност – отбелязва той – единствената позволена им свобода е да модулират темата, която им налага съществуващото общество. Вярно, политическото съперничество си остава ожесточено, но този вид борба е аналог на онази борба, която водят – пред публиката и с много реклама – две фирми, представящи се за конкурентни, докато в действителност и двете са контролирани от една финансова група. И наистина ерата на избора е свършила.“ [5]. Изправени пред липсата на реална възможност за избор, как ще реагират хората и институциите в едно съвременно общество? Макар и белязано от известна тромавост, това общество не може да изключи възможността за радикални промени, съпътстващи всяко политическо начинание, защото „целевостта на обществото определя целевостта на властта (...) отделни личности и групи, разтревожени от тази ориентация, продължават, разбира се, да измислят и други, като цяло обаче общността никак не я е грижа за тези резерви или бунтове, властта ѝ е осигурена, тъй като извън нея тя не би намерила никаква основа, способна да послужи като трамплин за новаторска дейност“ [6]. Като един от активните участници в дискусиата за променящата се същност и функции на съвременната национална държава Жорж Бурдо поставя редица важни въпроси, като: какво е бъдещето на окованата власт; краят на ерата на изборите; незаконната авторитарност; характеристиките на функционалната държава; политика и рационалност; неизбежността на регулиращата власт; възраждането на просветения деспотизъм и др. Решаването на поставените от него проблеми е своеобразен опит за „рестартиране“ на националната държава и нейното бъдеще в условията на протичащата глобализация. Близки до неговите възгледи, макар и не съвсем, развива и Франсис Фукуяма в своето монографично изследване „Строежът на държавата“ (2004 г.), където се поставят въпроси, свързани с управлението и световния ред през XXI в. Ще се спрем малко по-подробно и на още един автор, чиито изследвания са посветени на споменатите проблеми, а именно на Тиери дьо Монбриал. В своето монографично изследване „Двадесет години, които разтърсиха света“ (2011 г.) той отбелязва следното: „Глобализацията очевидно не успя да обезличи или премахне кризисните явления. През тези последни двадесет години ние преминахме през няколко големи кризи и присъствахме на спукването на много финансови „балони“. От тази гледна точка историята на рисковите ипотечни заеми, с която завърши този период, или трудните преговори в рамките на цикъл „Доха“ за либерализиране на световната търговия не означаваха „край на света“ въпреки своите недостатъци и липса на ентузиазъм у народите Европейската общност се превърна в Европейски съюз и изигра основна роля за преобразуването по сравнително мирен начин на европейския континент“ 7. Противник на теорията, обясняваща, предричаща края на националните държави, чийто представител е Кейнichi Омае, споменатият френски изследовател Тиери дьо Монбриал отбелязва, че: „Глобализацията и многообразните модели на управление намират израз в пространственото преплитане на властите и в постепенното заличаване на границите, разбираани като строги разделителни линии между държавите. Кейнichi Омае с право подчертава значението на регионалните икономии като една от новите геополитически реалности в края на века. Той обаче отива твърде далеч в своята логика, обявявайки края на националните държави. Понятието за национален суверенитет е отслабнало, но не е изчезнало“ 8. По-нататък той заостря вниманието ни върху необходимостта националните държави да си сътрудничат върху принципа на колективната сигурност. Когато правят това, те (държавите) трябва да се научат да привличат към сътрудничество и съдействие „големите действащи лица на гражданското общество и да ги разглеждат вече не толкова като субекти и лобисти, а като партньори“ 9. Разбира се, уточнява авторът, вътрешните дела на държавите си остават тяхна работа, но терористичните и особено престъпни мрежи, заплахите за екологията не бива да остават встрани от процесите на глобализацията. Тези твърдения на споменатия автор кореспондират пряко и с нашата основна теза, че борбата с престъпността, и особено с организираната престъпност, не бива да се вмения като задължение само на националната държава. Този вид престъпност отдавна е пресякла националните граници и се е превърнала в трансгранична. В защита на тази теза са и следващите ни разсъждения и анализи, направени върху резултатите от изследвания на ОП в някои от водещите държави – членки на ЕС.

2. ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ЕС.

Както отбелязват изследователите от Центъра за изследване на демокрацията в увода на издадения от тях сборник под заглавие „Оценка на заплахите от организираната престъпност“ (2010 г.), вече десетилетия наред „продължават и опитите предимно от страна на неправителствени организации за осмислянето на организираната престъпност не само през призмата на правните дефиниции и традиционните полицейски категории и обяснителни модели, но и като комплексен социален и пазарен феномен, съчетаващ откровената криминална дейност с полулегални и привидно легални бизнес начинания компрометиращи демократичните и пазарните правила и ценности“. Липсата на адекватна информационно-аналитична основа, върху която да се изгради ефективна защитна система на правоприлагащите органи, позволи на организираните престъпни групи да разработят успешни модели на мимикрия на престъпния бизнес, утвърди се и статутите на изявени „олигарси“, някои от които независимо от партийната принадлежност съществуват и днес. Освен това се разви и ново направление на престъпността в посткомунистическите условия, наречено „престъпност на белите якички“. Всички тези негативни явления на прехода поставиха на дневен ред необходимостта от по-ясни условия и преосмисляне на ефективното използване на и без това ограничените ресурси на правоприлагащите институции. Обществените очаквания за по-голяма прозрачност и отчетност в дейността на тези институции нарастваше всеки изминал ден и продължава и до сега.

Трябва да се има предвид фактът, че в битката срещу организираната престъпност от различните сфери – политическата, икономическата, военната и др., България не е сама, а нейните усилия в тази борба са координирани както на ниво ЕС, така и между отделните държави – членки на Съюза. В този смисъл може да се каже, че от чисто методологическа гледна точка разработените от нашите криминолози тактики в стратегията на борбата срещу ОП са насочени към реализирането на следните цели:

- ликвидация на организираните престъпни формирования;
 - предотвратяване и пресичане на техните прояви;
 - изявяване, изобличаване и наказване на лидерите и активните участници в тях;
 - установяване, изявяване и привличане към сътрудничество на законно основание на онези от тях, които са били пасивни, не са вършили тежки престъпления или са били въввлечени в криминални формирования с измама и насила;
 - изявяване и пресичане на основните криминални капитали на основата на закон;
 - гарантиране на сигурността на участниците в наказателния процес;
 - разрушаване на икономическата, политическата, социалната и духовната основа на ОП посредством отстраняване на обстоятелства, функции и укрепване на позиции на ред и законност в обществото“ [11];
 - борбата срещу ОП, както отбелязва Тихомир Стойчев, все още се допускат сериозни пропуски, като например шумно прокламиране на мерки и декларирана готовност на властите под формата на почти ритуално кръщаване на операции и др. За съжаление, всичко това се прави в условията на публично прехвърляне на обвинения между изпълнителната и съдебната власт, което поражда определено недоверие в гражданите, които допускат наличието на определени предварителни договорки, защита на лобистки и групови интереси. Нерядко в хода на тези шумни операции се допуска нарушение на гражданските права, необосновани репресии, нарушаване на закона, което води до остро компрометиране на властта и спадане на доверието на гражданите [12].

Причините за това са много, но по-важните от тях са свързани с нарушаването, кризата на държавността, непознаването и неуважението на правната система, конфронтацията между лобитата във властта, връзките между сенчестата политика и сенчестата икономика, ръста на безработицата, задълбочаването на социалното разслояване и др. Анализът на тези причини потвърждава необходимостта от усъвършенстване на правосъздаването и правоприлаганата правна система. Въпреки че в това отношение има и постигнати определени успехи, например приетата „Стратегия за национална сигурност“ през 2011 г., „Интегрираната стратегия за превенция и противодействие на корупцията и ОП“, „Стратегията за превенция на престъпността (2012 – 2020 г.)“, необходимо е да се осъществява постоянен качествен контрол върху начина, по който се изпълняват приетите решения. Нашата държава като равноправен член на ЕС трябва да се възползва още по-активно от направените оценки на риска от организираната престъпност в ЕС за 2020 г. и следващите години. Авторите на тези оценки въз основа на богат емпиричен материал, предоставен от съответните служби на държавите – членки на ЕС, посочват основните криминални зони. Според тях съществуват пет криминални зони, които трябва да се наблюдават и анализират постоянно.

Първата криминална зона е наречена Северозападна и нейният географски център се оформя от Нидерландия и Белгия. Тя по същество играе ролята на разпределителен център на хероина, кокаина, синтетичната дрога и продуктите, произведени на основата на канабиса. Нейната дейност се очаква да продължи и в бъдеще, като продължава да оказва съществено въздействие върху държави, като Великобритания, Ирландия, Франция, Испания, Германия, скандинавските и прибалтийските държави. Трябва да се отбележи фактът, че ОПГ, които играят активна роля в тази зона, са често базирани в други държави-членки на ЕС. Може да се каже, че тази зона е ключов финансов и бизнес център, но също така и специфична логистична зона, в която ОПГ осъществяват контакти и сключват договори, изпират незаконни финансови средства и извършват редица други нарушения.

Югозападната криминална зона е втората зона, която се формира обикновено по традиция около Иберийския полуостров и изпълнява ролята на югозападна врата към ЕС. В нея са разположени криминалните пазари на кокаина, канабиса, трафика на хора и нелегалната емиграция.

Североизточната зона е под силното влияние на източници и транзитни зони, които са разположени отвъд източните граници на ЕС (Русия, Украйна, Беларус). Притокът на незаконни стоки се движи както на изток, така и на запад. От изток обикновено се трафикират жени, незаконна емиграция, цигари, фалшиви стоки, синтетична дрога, хероин и др.

Южната криминална зона се характеризира с присъствие на организирани престъпни групи, ситуирани в Италия, които си взаимодействат с ОПГ извън ЕС. Освен споменатите вече продукти, като дрогата, тук се търгуват и фалшиви банкноти в евро и измами с кредитни карти.

Югоизточната криминална зона се намира географски между Азия и Европа и е важна врата на ЕС. Държавите, разположени около Черноморския басейн, като Румъния и България, са най-засегнатите и са обект на влияние на ОПГ. Румъния обикновено се разглежда като важен канал на миграция към ЕС, докато България играе централна роля в криминалните пазари, свързани предимно с дрога, фалшиви пари в евро, и особено с измами с кредитни карти. [13]

Трудно е да се говори за влияние на ОП върху икономиките на държавите от ЕС, без да се очертаят споменатите криминални зони. В тези зони ОП се възползва от случващите се финансови и икономически кризи, в чиито условия се наблюдават освен посочените дейности, и засилено наемане на работници „на черно“, черни пазари, нерегламентирани и недекларирани доходи, измами с престъпления срещу собствеността, лихварство, изнудване на предприемачи, изпаднали в затруднения, пране на пари и др.

Борбата с организираната престъпност в Европа

Борбата с организираната престъпност е обект на наказателноправни състави във вътрешното право на европейските държави. Наказателното право на страните-членки на Европейския съюз все още не е хармонизирано, но в областта на борбата с организираната престъпност съществува институционализирано сътрудничество между тях. С оглед приемането ѝ в Европейския съюз, България се наложи да отговори на европейските изисквания в областта на правосъдието, полицията, борбата с престъпността и контрола на външните си граници. Тези изисквания засягат директно и ефикасното противодействие срещу организираната престъпност.

3. ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В БОРБАТА СРЕЩУ ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

Нивото на организираната престъпност в Европейския съюз е нарастващо. Затова свидетелстват данните и сведенията, които се съдържат в изготвяните годишни доклади от Европейската комисия по проблемите на престъпността и от Експертната комисия по наказателно право и криминологичните аспекти на организираната престъпност при Съвета на Европа, както и от страните-членки на Европейския съюз и Европол.

Тези ситуационни доклади по несъмнен начин показват многообразните начини за инфилтриране на организираната престъпност в различните структури на гражданското общество и в обществото като цяло.

Активността на организираната престъпност е динамична, с големи възможности да бъде предприемаческа или симулираща бизнес, гъвкава по отношение на променящите се пазари и използването на възможностите, които предоставя свободата на движение на стоки, услуги, капитали и хора. Технологичните нововъведения като Интернет, електронното банкиране и комуникационните системи се утвърждават и като средства за извършване на престъпления или за прехвърляне на печалби, постъпващи от привидно законни дейности.

Организираните престъпни групи и организации не признават националните граници. Често те сформират сдружения на и извън територията на Европейския съюз както с физически лица, така и с други престъпни групи и организации за извършване на престъпления. Тези групи все повече навлизат в законния и сенчестия

бизнес, използвайки знанията, уменията и позициите на утвърдени специалисти и структури за нуждите на престъпната си дейност.

Организираните престъпни групи засилват международните си престъпни контакти и все повече тяхна мишена стават социалните и бизнес структурите на европейското общество като ги дестабилизируют чрез пране на пари, трафик на наркотици и финансови престъпления. Те действат лесно и ефективно както на територията на Европа, така и в други части на света, възползвайки се от незаконното търсене и предлагане на стоки и услуги – от наркотици и оръжие, до крадени коли и пране на пари. Организираните престъпни структури все повече координират и съгласуват усилията си в търсене на начини за оказване на влияние, включително чрез разнообразни корупционни практики и възпрепятстване работата на правоохранителните и правораздавателните органи.

Ефективното противодействие на организираните престъпни структури изисква координирана дейност на всички страни-членки и страни кандидатки за членство в Европейския съюз, която да отчита както националните стратегии за борба с организираната престъпност, така и Стратегията за превенция и контрол на организираната престъпност в европейското пространство. Ангажирането в тази дейност на институциите на Европейския съюз, на страните-членки и страните кандидатки за членство, на основата на действащото законодателство в европейското пространство, е особено важно и необходимо.

Правото на Европейския съюз е самостоятелна правна система, състояща се, според доктрината от първично и вторично право, уреждащи функционирането на Европейския съюз като цяло и тясно свързани с международното право и правните системи на държавите-членки.

До приемането на Конституцията на Европейския съюз, сред най-важните актове на първичното право са трите учредителни договора за Европейските общности: Договорът за Европейската общност за въглища и стомана от 1951 г. (Парижкият договор), Договорите за Европейската икономическа общност и ЕВРАТОМ от 25 март 1957 г. (Римските договори) и Договорът за Европейския съюз от 7 февруари 1992 г. (Маастрихтският договор).

Във вторичното право се включват актовете, които органите на Европейския съюз приемат въз основа на договорите, например правните актове, които са изброени в конкретни разпоредби на договорите и други актове, като общи споразумения между институциите, правилници за дейността, програми за действие и т. н. Най-важният правен акт, с който съществено се изменят и допълват трите учредителни договора на Европейските общности е Договорът за Европейския съюз, в сила от 1 ноември 1993 г. С този договор процесът на европейската интеграция, освен икономическите аспекти, включи и редица политически елементи от областта на външната политика и сигурността и политики и форми на сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи. Оформиха се, според общоприетата терминология, три стълба на Европейския съюз – в първия са съсредоточени интеграционните аспекти на общия пазар, икономическия и валутния съюз; вторият е свързан с общата политика в областта на външните отношения и сигурността; и третият обхваща правосъдието и вътрешния ред.

4.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Макар и хипотетично, като се имат предвид анализирания факти и дейността на ОПГ в посочените криминални зони, се очаква активизиране на тази дейност. В подкрепа на тази хипотеза е и споменатият вече факт на силна адаптивност, инициативност и организираност на престъпните групи в условията на икономическата криза, която циклично избухва в ЕС и води до тежки и труднопредвидими последици в неговото функциониране и развитие.

ЛИТЕРАТУРА

- Бауман, З. (1999). Глобализацията. София: ЛИК
Бек, У. (2001). Световното рисково общество. София: Обсидиан
Бурдо, Ж. (2007). Държавата. София: Св. Кл. Охридски
Галтунг, Й. (2005). Разрешаване на конфликти. София: Сиела
Джонев, С. (2017). Политическа култура, елити и Европейски съюз : кроскултурално изследване. София: Наука,
Монбриал, Т., (2011). Двадесет години, които разтърсиха света. София: Център за сравнителни изследвания,
Оценка на заплахите от организираната престъпност. (2010) .Сборник. София: Център за изследване на демокрацията,
Сотиров, А. (2017). Иновационна политика на институционално ниво - регионално, национално равнище, Европейски съюз. София: Наука
Стойчев, Т. (2015). Криминология и противодействие срещу престъпността. София: Пропелер.
Тюфлер, А. (1996). Трусове във властта. София: Народна култура.